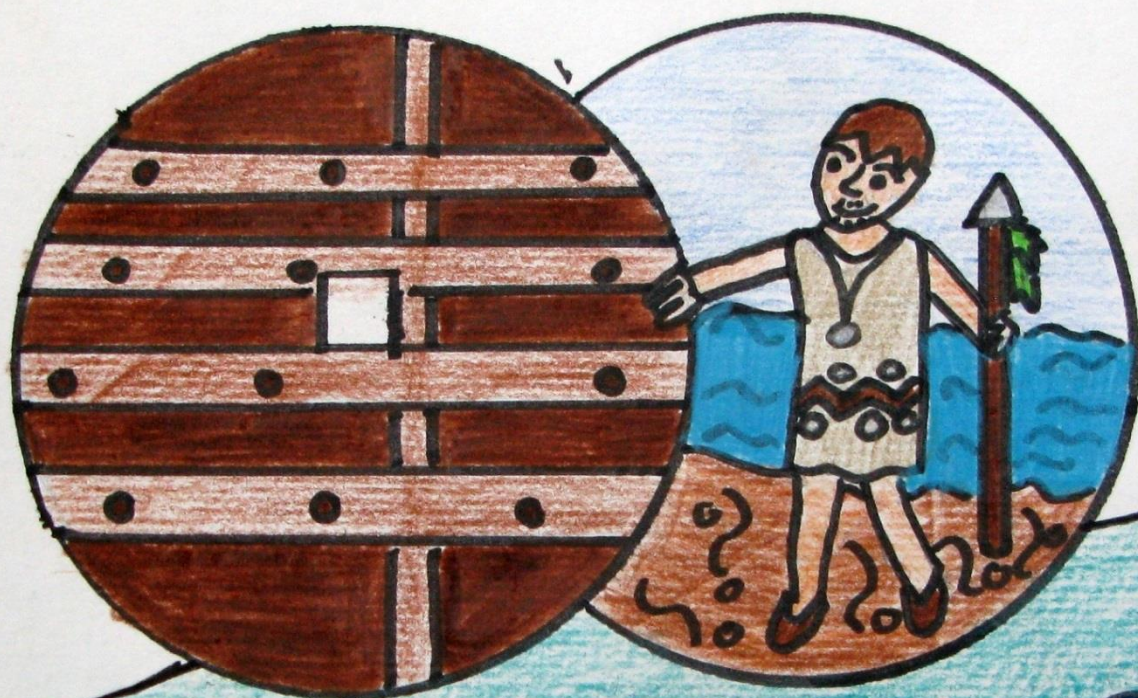
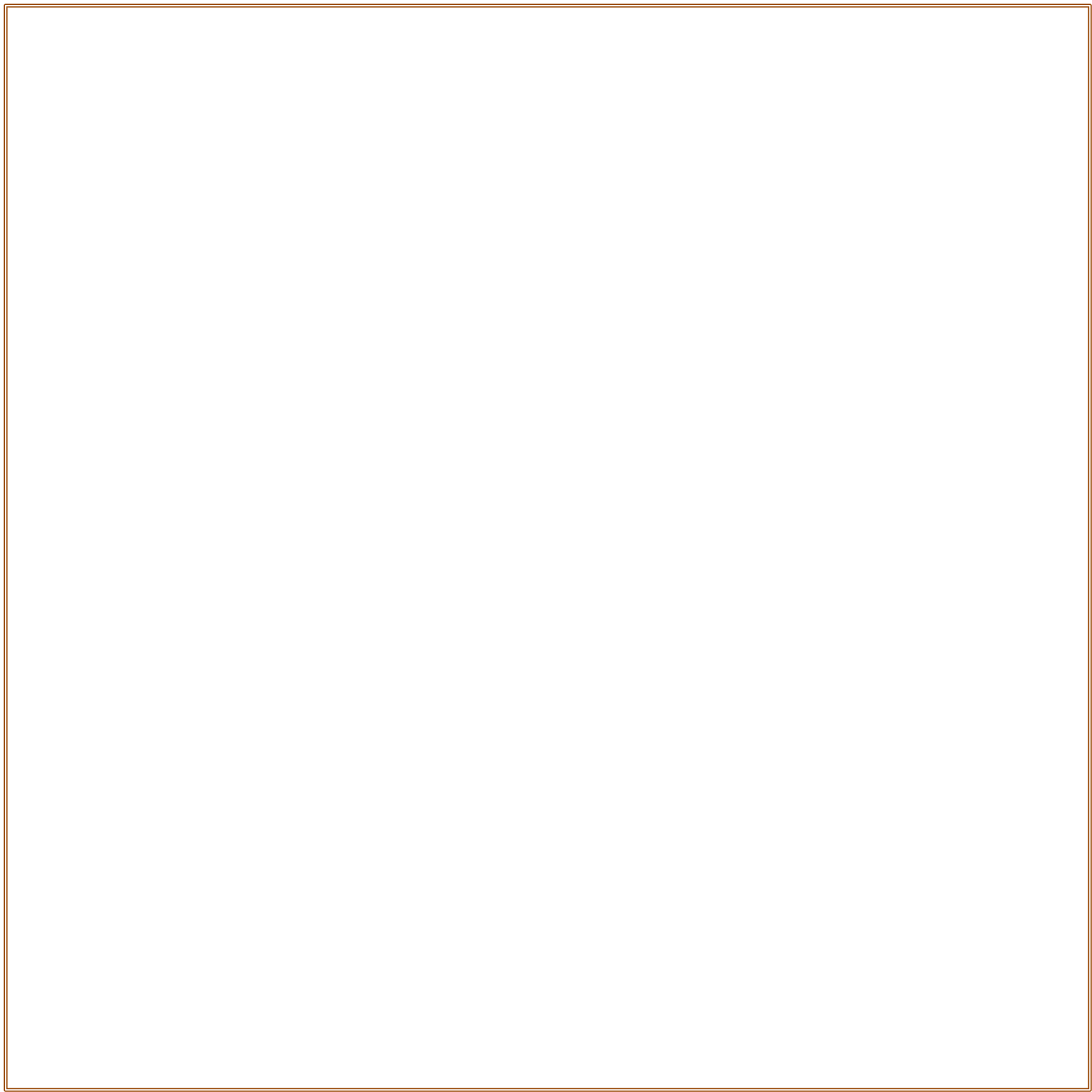

Kot v očiških
oči

KOLIŠČARJI V OTROŠKIH OČEH

Igra v 3 prizorih

Igra se dogaja v Mestnem muzeju v Ljubljani, kjer se otroci srečajo s starodavno preteklostjo svojega kraja. Razstava o koliščarjih na Ljubljanskem barju budi njihovo domišljijo in v njihovih glavah nastajajo zanimive domišljjske zgodbe. Starodavne koliščarske so in sodobne obenem.

Igrajo:

Ela, deklica iz Ljubljane

Koliščarka Zvita lisica

Koliščarka Klepetava goska

Koliščarka Modrooka srnica

1. prizor

Deklica Ela stopi pred obiskovalce muzeja in pozdravi: Živijo, živijo, družčina! Moje ime je Ela. Kako ste? Ste pripravljeni na pustolovščino? Danes vas čaka nepozabna dogodivščina – potep v preteklost. Veste, poznam magični urok, ki zna obuditi starodavne koliščarje.

Urok: Kako se oglašajo žabe? Kako se oglašajo ptiči? Kako se oglašajo komarji? Ko gledalci hkrati oponašajo vse živali, Ela razglasi, da urok deluje in skupaj se odpravijo v preteklost.

Na živalskih kožah v starodavnih oblačilih spi koliščarka. Ela se ji približa.

Ela: Poglejte jo no, revo ubogo, kar takole na mrzlih tleh leži. Hej, koliščarka, hitro pokonci. Vstani! Saj se boš še prehladila.

Koliščarka: O, pozdravljena ... kdo pa si in kdo je s teboj?

Ela: Jaz sem Ela in to so moji frendi (*koliščarka pokaže na obiskovalce*). Kako pa je tebi ime?

Koliščarka: Ela – kako smešno ime in nič ne pomeni! Moje ime je Zvita lisica. Pri nas se imenujemo po živalih, po rastlinah ...

Ela: In ti, Zvita lisica, hi hi, ti praviš, da je moje ime smešno! Daj, povej mi raje, zakaj spiš ravno v tej sobi?

Koliščarka Zvita lisica: Tukaj se počutim domače, več ... Ta slika me precej spominja na moj dom, le da ne najdem našega jezera, ob katerem je stalo naše kolišče in naša koliba.

Ela: Pa saj to je Ljubljansko barje, kjer si nekoč živela tudi ti. Veš, vi, koliščarji, že skoraj štiri tisoč let ne živite več na Barju. (*Koliščarka začudeno pogleda: Kaaaaj?*) Jezero se je namreč skrčilo in izginilo ... brez jezera pa tu niste hoteli ostati. Res ne razumem, zakaj bi kdo hotel hišo graditi ob jezuru? Gotovo so tam komarji. Bzzzzzzz ... ne maram komarjev!

Koliščarka Zvita lisica: Oh, prepričana sem, da bi ti bilo življenje na kolišču zelo všeč. Na bregu lepega in veeeeelikega jezera smo živeli, ker je bilo tako bolj varno, pili smo vodo iz mrzlih studencev, kar takole izpred hiše smo lahko lovili ribe, k jezeru pa so hodile pit gozdne živali, lahko smo jih ulovili pa še kopali smo se lahko.

Ela: Pa vam ni hiš nikoli zalilo? Se niso pogreznile v jezero?

Koliščarka Zvita lisica: Ravno zato smo naše kolibe gradili na lesenih kolih.

Ela: Na lesenih kolih? Ok, razumem – leseni koli, zgoraj pa betonska bajta.

Koliščarka Zvita lisica: Kaj? Kakšna? Naše hiše so bile lesene in prekrite s slamo. Če je to res moj kraj, potem je naša koliba stala nekje tukaj, kjer so te svetle zvezde ali kaj je to.

Ela: Kakšne zvezde, ti si smešna. Te pikice so luči – označujejo vaše vasi, ki so jih odkrili naši arheologi.

Koliščarka Zvita lisica: Kdo je to ar-arhololog?

Ela: Ar - heo - log! Poglej, arheologi so znanstveniki, ki odkrivajo stare predmete, ostanke človekove preteklosti v zemlji ... Mi pa se potem o njihovih odkritjih učimo v šoli. Brez njih ne bi imel nihče pojma, kako ste živeli.

Koliščarka Zvita lisica: Šola? Kaj je to šola?

Ela: Tam se učimo. V šoli se učimo vse potrebno za življenje.

Koliščarka Zvita lisica: Aha, razumem. Učite se uporabljati lok, zakuriti ogenj, loviti medvede, vrtati luknjo v sekiro ...

Ela: Ne ne, tega se pa res ne učimo.

Koliščarka Zvita lisica: Ampak kako, če si ravnokar rekla, da se učite najpomembnejše za življenje. Saj to je to. Če ne poznaš teh veščin, ostaneš lačen. Kako pa potem znaš uloviti kakšnega jelena?

Ela: Ah, ne lovim jelenov.

Koliščarka Zvita lisica: Potem jih gotovo lovi tvoj oče?

Ela: Ne, tudi on ne.

Koliščarka Zvita lisica: Revica, potem gotovo stradaš.

Ela: Ne. Mi meso kupimo v trgovini.

Koliščarka Zvita lisica: Kaj pa je to trgovina?

Ela: Trgovina je stavba, kjer prodajajo najrazličnejše stvari.

Koliščarka Zvita lisica: In kaj je ta najrazličnejša stvar? Voda, sonce ...

Ela: Kaj govoriš? Sonca pa res ne moreš kupiti.

Koliščarka Zvita lisica: A vodo pa kupiš? A imate tam studenec, da se lahko vsak odžaja?

Ela: Ne, v plastenko jo pretočimo.

Koliščarka Zvita lisica: Kam? Ah, pustimo to ... pridi, predstaviti vam moram še nekoga.

2. prizor

Ela in Zvita lisica stopita v drugo sobo.

Koliščarka Zvita lisica: To je moja prijateljica, Klepetava goska, velika zaspanka. Nežno jo pocukaj za lase, pa se bo gotovo prebudila.

Koliščarka Klepetava goska: Mmmm, pustite me še malo spati (se prekotali na bok, Ela jo še enkrat budi). Dobro, dobro, saj sem že pokonci. Kaj želite in kdo ste? Uh, koliko vas je!

Koliščarka Zvita lisica: Klepetava goska, danes imava družbo iz prihodnosti, ki o nas ve zelo malo. Zbudi se, no, in jim malce razkaži naše predmete.

Koliščarka Klepetava goska: Oprostite, da sem tako neolikana. Seveda, z veseljem vas popeljem naokrog. Kaj vas zanima?

Ela: Kaj je to? Izgleda kot kup navadnega kamenja.

Koliščarka Klepetava goska: Navadno kamenje? Pa sploh veš, koliko truda je vloženega vanj? To so deli našega orodja in orožja, pošteno smo se namučili, da smo jih izdelali. Poglej, to so kamnita kladiva. Brez ročaja, seveda.

Ela: Kladiva? Zanimivo! Veš, že od nekdaj sem se spraševala – kako ste v kamen zvrtili luknjo?

Koliščarka Klepetava goska: Potrebuješ votlo bezgovo palico in kremenčev pesek. Kar petkrat je sonce zašlo, da je bila sekira narejena.

Ela: Kaj? Toliko časa? Pet dni? Kako naporno! Mi imamo stroje, ki luknjo zvrtajo v minuti.

Koliščarka Klepetava goska: Kaj so stroji? So to takšni še posebej močni fantje?

Ela: Ne, stroji delajo vse sami. S pomočjo elektrike.

Koliščarka Klepetava goska: Ah, elektrika pa je gotovo ženska, ki jim pomaga.

Ela: Kaj?! Oh, Klepetava goska, pozabi, nima smisla, da ti razlagam ... povej mi raje, kaj je tu zraven.

Koliščarka Klepetava goska: Ah, veš. Naši lovci so živali ujeli, potem pa smo prav vse porabili. Meso smo pojedli, kožo oblekli, iz črev smo naredili tetive za loke (*Ela takrat reče: Fuuuj!*), iz roževine motike in kopače, iz kosti pa harpune, šila in šivanke.

Ela: Vi ste bili pa varčni. Nič niste vrgli stran, kaj? Naše šivanke so sicer podobne, a manjše in kovinske. Mi vse to kupimo.

Koliščarka Klepetava goska: Torej tvoj oče in tvoji bratje res ne hodijo na lov?

Ela: Mah, kje ... vse to kupimo v trgovini.

Koliščarka Klepetava goska: Kaj pa pomeni kupiti?

Ela: Plačaš z denarjem ... in dobiš, kar hočeš.

Koliščarka Klepetava goska: Kaj je to denar?

Ela: Plačilno sredstvo. Z njim greš v trgovino (pokaže denar) in ga daš za stvar, ki jo želiš imeti.

Koliščarka Klepetava goska: Zanimivo. Lahko dobiš za denar karkoli? Tudi prijateljstvo?

Ela: Seveda ne ... Ali lahko ti poveš, kako se kupi prijateljstvo?

Koliščarka Zvita lisica: Hja, mi te trgovine ali kako si rekla nismo poznali. Mi smo si stvari izmenjevali – jaz sem pekla odličen kruh iz žita, ki sem ga zmlela na žrmljah, kamniti napravi, Klepetava goska pa je izdelovala dobre posode. Poglej, tale je njena. A ni čudovita? Tako so se spletala prijateljstva.

Ela: Na ta način res lažje skleneš prijateljstvo. Danes ljudje tega ne znajo več ceniti pa tudi spodbujati se ne znajo tako.

Koliščarka Klepetava goska: Ampak jaz še vedno ne vem, kaj je trgovina.

Koliščarka Zvita lisica: Poglej, Klepetava goska, trgovina je baje takšna koliba, kjer lahko kupiš čisto vse. Očitno tudi jelene in medvede.

Koliščarka Klepetava goska: A, razumem, prideš tja, s tem denarjem ali kako se reče, kupiš jelena, ga daš na ramena in ga odneseš domov.

Ela: Joj, vidve ... prvo, reče se trgovina! In ne, ne moreš kupiti celega jelena.

Koliščarka Klepetava goska: Kaj pa potem? Samo glavo ali rogove in odneseš domov?

Ela: Neeee, samo kakšen kos mesa, na primer zrezek.

Koliščarka Klepetava goska: A, čudno, čudno. Mi pa smo jelene in druge živali lovili – poglej, s takšnim orožjem – to so nožki in sulične osti ... oboje iz kremenca.

Ela: A temu kamnu se reče kremen? Od tod torej ime Kremenčkovi? Ker so uporabljali orodje iz kremena? (se zmagoslavno nasmehne).

Koliščarka Klepetava goska: Kremenčkovi – prvič slišim. Poznam pa kremenčeve puščične osti – poglej jih ... puščice pa smo streljali s takšnim lokom.

Ela: Lok, izgleda kot zakrivljena palica – takšna, kot jo je imel Kekec. Ga poznaš?

Koliščarka Klepetava goska: Kekec? Kdo je Kekec?

Ela: Naš navihani junak!

Koliščarka Klepetava goska: Hm, prvič slišim. Največji junak našega kolišča je bil moj oče, Divji merjasec, ki se je nekoč sam spopadel z merjascem in ga premagal. Od tod tudi njegovo ime. Takrat mi je podaril tale čekan, poglej.

Ela: Kaaaaj je to?

Koliščarka Klepetava goska: Merjaščev čekan!

Ela: Kaj? Fuuuuj!

Koliščarka Klepetava goska: Kako? Ali ga ti nimaš?

Ela: Seveda ne ... zakaj bi kdorkoli hotel okrog vratu nositi zob od merjasca?

Koliščarka Klepetava goska: Za srečo vendar!!!

Ela: Zakaj pa bi ti en navaden zob prinesel srečo?

Koliščarka Klepetava goska: Pravijo, da se je s tem merjaščev pogum naselil vame. In res sem pogumna. Pridi, poglej, kako lepe amulete, obeske za srečo smo imeli.

Ela: Uaaaau! A je res, da ste poleg volne in rastlinskih niti za vrvico uporabili tudi čreva?

Koliščarka Klepetava goska: Seveda! Kako pa to veš?

Ela: Jah, petko imam pri zgodovini.

Koliščarka Klepetava goska: Kaj je to zgodovina?

Ela: Ah ... veda o preteklosti. Veš, zakaj je dobro biti koliščar? Zato, ker se ti ni treba učiti toliko zgodovine.

Koliščarka Klepetava goska: To pa res ne! Zgodovine se pa ne učimo.

Ela: Koliko enih loncev! Kako se vam je dalo vse to narediti na roke?

Koliščarka Klepetava goska: Res, precej dolgo je trajalo. Ti razložim postopek?

Ela: Hja, ne vem, vprašaj, če moje frende zanima. A vas?

Koliščarka Klepetava goska: Najprej potrebuješ glino, jo z gnetenjem zmehčaš in oblikuješ. Potem pa jo je treba še zapeči.

Ela: Kako dobro! A lahko vzamem enega domov za vazo?

Koliščarka Klepetava goska: Ne, to pa ne ... posode so dragocene. Gotovo jih bom še rabila ... pridi raje dalje, v zadnjem prostoru bomo zbudili še Modrooko srnico.

3. prizor

Koliščarka Klepetava goska: Modrooka srnica, modroooka, modrooooooka! Zbudi se!

Koliščarka Modrooka srnica: Oh, kdo me kliče? Samo en sončni vzhod je minil. Zaspana sem še.

Ela: Kakšen en sončni vzhod? Spiš že 5200 let!

Koliščarka Modrooka srnica: Kaj?! O čem govoriš? Klepetava goska, Zvita lisica, kdo sploh je ona, ki pravi, da spim že 5200 let?

Koliščarka Klepetava goska: To je Ela s svojimi frendi.

Ela: Tako je. Sem Ela iz Ljubljane. Prav vesela sem, da sem te spoznala. Sedaj mi lahko poveš več o najstarejšem kolesu na svetu.

Koliščarka Modrooka srnica: Kako najstarejšem? Saj je staro šele šest polnih lun.

Ela: Kjeeee pa! Kako si ti za časom ... staro je že 5200 let. Daj, povej mi, kako ste ga uporabljali in iz česa je narejeno.

Koliščarka Modrooka srnica: Ti povem, a kolo je zdaj čudne oblike. Ne vem, kaj se je zgodilo z njim.

Ela: Ja, ... eno tretjino kolesa je poškodoval bager. In ker vem, da me boš spet spraševala, kaj je to bager, ti kar povem . Bager je stroj, velik kot voz, samo močnejši , večji in tehnološko bolj napreden. Povej mi raje več o kolesu.

Koliščarka Modrooka srnica: Kolo smo izdelali iz jesenovega lesa, najprej smo naredili dve polovici, ki smo ju povezali z letvicami. Te so bile iz hrastovega lesa, seveda pa smo za voz potrebovali poleg koles še os, ki je kolesa vrtela. Veš, kdo je vlekel voz?

Ela: Konji!

Koliščarka Modrooka srnica: Kakšni konji? Teh živali ne poznam. Vlekli so ga voli.

Ela: A, tako ... torej ste že imeli domače živali?

Koliščarka Zvita lisica: Ja, seveda. A veš, da sem za rojstni dan dobila najlepšo pujsko, kar jih je. Pa Rozika sem ji dala ime (smeh). Bila je dobro rejena, vsak dan sem ji dala hrano. Imeli smo še ovce, koze, krave, kokoši, gosi, vole ... Vi še imate te živali ali ste že vse pojedli?

Ela: Seveda imamo. Jih bo dovolj še za zanamce, ne skrbi. Kaj pa psa, ste že imeli?

Koliščarka Zvita lisica: Ja, tudi te smo imeli in bili so zelo koristni, s svojim dobrim vohom so sledili živalim in pomagali lovcem pri lovu. Če je bila huda lakota, pa smo jih pojedli.

Ela: O, fuj ... pa tako so lepi.

Ela: Povej mi, Modrooka srna, ali kaj si že, zakaj je kolo tako črne barve?

Koliščarka Modrooka srnica: Ker je ožgano.

Ela: Je nekoga zeblo pa si je hotel zakuriti s tem kolesom?

Koliščarka Modrooka srnica: Ne!!! Če les malo ožgeš, odženeš črvičke in druge zajedavce.

Ela: Zanimivo, zanimivo, ampak verjemi mi, da gre z avtomobilom hitreje.

Koliščarka Modrooka srnica: Z avtomobilom?

Ela: Avto – avto deluje na bencin in šviga naokoli stokrat hitreje kot vaš voz.

Koliščarka Modrooka srnica: Joj, kako čudna je ta vaša rodovna skupnost!

Ela: Rodovna skupnost? O čem govoriš?

Koliščarka Modrooka srnica: Ja, mi smo živeli v rodovni skupnosti – kakšnih deset do dvajset kolib na enem kolišču. Skupaj smo počeli vse in si ves čas pomagali. Moški so skupaj lovili gozdne živali in ribe, ženske pa smo pripravile hrano in klepetale ob izdelovanju posod in nakita, izdelovanju niti, tkanju oblek. Takih, kot je moja.

Ela: Ta tvoja obleka je res lepa! Kje si jo pa kupila?

Koliščarka Modrooka srnica: Kupila? Saj ti pravim, sama sem jo naredila, stkala sem jo. Na statvah. Ali si ti nisi sama stkala obleke?

Ela: Neeeee! Se ti je zmešalo? Kje se mi pa da! Pa tudi ne znam. Meni jo starši kupijo v New Yorkerju in H&Mu. Jo lahko poskusim?

Koliščarka Modrooka srnica: Seveda! Izvoli ...

Izmenjata si obleko in očala ter kapo ... se začudeno spogledata, objameta še z ostalimi in skupaj rečejo: Zdaj smo pa tako rekoč enaki!!!

Koliščarji v otroških očeh

Avtorji: učenci 5. r. Zora Kortnik, Ela Romih, Živa Opresnik, Hana Julija Kališnik

Mentorji: Nika Damjanovič, Natalija Lampič, Ljubica Kosmač

Ilustracije: učenci 5. r. Zora Kortnik, Ana Škulj, Benjamin Mureškič, Tibor Anželj, Marta

Lajevec, Živa Opresnik, Urška Marinko, Klara Velič

Mentorica: Irena Šimenc Mihalič

Oblikovanje in priprava za tisk: Tina Žvab

Tisk: I print

Število izvodov: 7

Leto in kraj izida: Ljubljana, 2014

Izdala in založila: OŠ Ledina, Ljubljana

